

POSTANOWIENIE

Dnia 3 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący)

SSN Marek Siwek

SSN Krzysztof Wiak (sprawozdawca)

w sprawie z protestu wyborczego L. S.

przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora Generalnego

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 3 czerwca 2020 r.,

postanawia:

pozostawić protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

L. S. (dalej: Skarżący) pismem z 19 maja 2020 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego 22 maja 2020 r., skierował protest dotyczący uchwały Państwowej Komisji Wyborczej (dalej: PKW), która nakazuje Marszałek Sejmu Elżbiecie Witek ogłosić nowy termin wyborów na Urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Skarżący wskazał, że powyższa uchwała zapadła z naruszeniem przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, tj. art. 128 pkt 2 Konstytucji RP (z uwagi na nieopróżnienie urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej) oraz art. 129 pkt. 1-3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (ze względu na brak decyzji o unieważnieniu wyborów przez Sąd Najwyższy). Zdaniem Skarżącego, PKW powinna podjąć uchwałę o powtórnych wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w trybie

korrespondencyjnym. Nieprzeprowadzenie wyborów zostało ocenione przez Skarżącego jako naganne – zarówno pod względem braku poszanowania dobra obywateli Polski, jak i naruszenia ciągłości władzy państwowej. W konkluzji L. S. zwrócił się do Sądu Najwyższego o unieważnienie uchwały PKW i wydanie orzeczenia, które pozwoli Marszałek Sejmu Elżbiecie Witek na ogłoszenie nowej daty powtórzonych wyborów na Urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, z zachowaniem listy wyborczej z kandydatami zgłoszonymi przez komitety wyborcze w pierwotnym terminie 10 maja 2020 r.

W piśmie z 19 maja 2020 r. Przewodniczący PKW stwierdził, że w związku z tym, iż głosowanie w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r. nie odbyło się, PKW działając na podstawie art. 293 § 1 w związku z § 3 oraz w związku z art. 160 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. 2019, poz. 684 i 1504 oraz z 2020 r. poz. 568, dalej: k.wyb.), w dniu 10 maja 2020 r. podjęła uchwałę nr 129/2020 w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, co jest równoważne w skutkach z przewidzianym w art. 293 § 3 k.wyb. brakiem możliwości głosowania ze względu na brak kandydatów. Uchwała została przekazana Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz podana do publicznej wiadomości, a także została przekazana do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Przewodniczący PKW stwierdził, że z uwagi na brak możliwości głosowania na kandydatów i nieprzeprowadzenie w związku z tym głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 10 maja 2020 r., PKW nie mogła m.in.:

1. ustalić wyników głosowania na kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i sporządzić protokołu głosowania (art. 316 k.wyb.);
2. stwierdzić, w drodze uchwały, wyniku wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (art. 317 § 1 k.wyb.);
3. podać do publicznej wiadomości wyników głosowania i wyniku wyborów, w formie obwieszczenia, które podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw (art. 318 § 1 i 3 k.wyb.).

Według Przewodniczącego PKW brak było także podstaw do sporządzenia i przekazania Marszałkowi Sejmu i Sądowi Najwyższemu sprawozdania z wyborów,

gdyż zgodnie z art. 320 k.wyb. sporządza się je nie później niż 14 dnia po podaniu do publicznej wiadomości wyników wyborów, które nie zostały ustalone w konsekwencji nieprzeprowadzenia głosowania. Przewodniczący PKW podniósł także, że z powodu braku możliwości stwierdzenia wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz podania go do wiadomości publicznej nie otworzył się termin do wnoszenia protestów wyborczych, o którym mowa w art. 321 § 1 k.wyb. Z przedstawionych wyżej względów oraz biorąc pod uwagę to, że przepisy Kodeksu wyborczego nie przewidują środka odwoławczego od powołanej wyżej uchwały, Przewodniczący PKW wniósł o pozostawienie protestu wyborczego bez rozpoznania z uwagi na brak podstawy do jego wniesienia.

Prokurator Generalny w piśmie z dnia 26 maja 2020 r. wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu. W uzasadnieniu Prokurator Generalny wskazał, że faktem powszechnie znanym jest to, że 10 maja 2020 r. nie odbyły się wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyniki głosowania ani wynik wyborów nie został zatem podany do publicznej wiadomości przez PKW. Potwierdza to opublikowana na stronie internetowej PKW uchwała z dnia 10 maja 2020 r. nr 129/20, która nie wywołuje skutków prawnych w stosunku do uprawnienia i legitymacji do wniesienia protestów wyborczych. Skutek taki wywołuje jedynie obwieszczenie PKW o wynikach głosowania i wyniku wyborów.

Uchwała PKW nr 129/2020 z dnia 10 maja 2020 r. w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej została ogłoszona w Dzienniku Ustaw z 1 czerwca 2020 r., poz. 967.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący zatytułował wniesione przez siebie pismo jako „protest w trybie wyborczym przeciwko uchwale Państwowej Komisji Wyborczej”. Biorąc pod uwagę treść powyższego pisma, jak i zastosowaną w nim terminologię, nie sposób jednoznacznie zakwalifikować charakteru prawnego środka wniesionego przez Skarżącego. Jednocześnie podkreślić należy, że sąd nie jest związany nomenklaturą zastosowaną przez osobę wnoszącą dany środek, lecz treścią

podniesionych w nim zarzutów i wniosków. Z tego względu Sąd Najwyższy uznał za zasadne rozważenie zbadania sprawy zarówno w kontekście skargi na uchwałę PKW, jak i protestu wyborczego.

Skarga podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna. PKW w uchwale z 10 maja 2020 r. stwierdziła, że w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 10 maja 2020 r. brak było możliwości głosowania na kandydatów (§ 1 uchwały), co zostało zrównane w skutkach z przewidzianym w art. 293 § 3 k.wyb. brakiem możliwości głosowania ze względu na brak kandydatów (§ 2 uchwały). Uchwała prowadzi do konieczności ogłoszenia powtórnie wyborów przez Marszałka Sejmu RP w terminie 14 dni od daty jej opublikowania.

Przepisy Kodeksu wyborczego nie przewidują możliwości zaskarżenia tej uchwały do Sądu Najwyższego, jak ma to miejsce np. w przypadku uchwały PKW w sprawie wytycznych (art. 161 k.wyb.). W tym ostatnim wypadku art. 161a § 1 k.wyb. stwierdza wprost, że na uchwałę przysługuje skarga do Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z 27 maja 2020 r. (I NSW 23/20), że również z punktu widzenia wartości konstytucyjnych trudno uznać, że na tego rodzaju uchwałę powinna przysługiwać skarga. Umożliwia ona bowiem dokończenie procesu wyborczego, w którym nie doszło do głosowania w pierwotnie wyznaczonym terminie w dniu 10 maja 2020 r. Ponadto, kontroli w zaistniałej sytuacji podlegałaby okoliczność czy uchwała potwierdza zaistniały stan rzeczy.

Podobnie, kwalifikując pismo Skarżącego jako protest wyborczy, należałoby pozostawić go bez dalszego biegu. Nie otworzył się bowiem termin do składania protestów wyborczych.

Zgodnie z treścią art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w ustawie.

Na podstawie art. 321 § 1 k.wyb. protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 14 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą. Nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23

listopada 2012 r. – Prawo pocztowe jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 321 § 3 k.wyb., wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Przepis art. 322 § 1 k.wyb. stanowi, że Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 321 k.wyb. Niedopuszczalne jest przywrócenie terminu do wniesienia protestu.

Treść przepisu art. 321 § 1 k.wyb. nie pozostawia wątpliwości co do tego, że protest wnosi się przeciwko „wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej”, a termin do jego wniesienia rozpoczyna się „od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą”. Protest złożony przed podaniem przez PKW wyników wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do publicznej wiadomości jest traktowany jako przedwczesny (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 26 maja 2015 r., III SW 12/15 i 27 maja 2020 r., I NSW 37/20).

PKW nie ustaliła wyników głosowania i nie stwierdziła w drodze uchwały wyników głosowania, a w konsekwencji nie podała do publicznej wiadomości wyników głosowania i wyników wyborów. W związku z tym należy stwierdzić, że nie otworzył się termin do wniesienia protestu wyborczego przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, określony w art. 321 § 1 k.wyb. W uchwale nr 129/20 z dnia 10 maja 2020 r., ogłoszonej 1 czerwca 2020 r. w Dzienniku Ustaw, poz. 967, PKW nie podała bowiem „wyników wyborów do publicznej wiadomości”, czego wymaga art. 321 § 1 k.wyb. dla otwarcia terminu do wnoszenia protestów, ale stwierdziła okoliczności faktyczne w postaci braku możliwości głosowania na kandydatów w dniu 10 maja 2020 r. (§ 1 uchwały), zrównując je w skutkach z przewidzianym w art. 293 § 3 k.wyb. brakiem możliwości głosowania ze względu na brak kandydatów (§ 2 uchwały). Zatem publikacja uchwały PKW nr 129/2020 z dnia 10 maja 2020 r. w Dzienniku Ustaw również nie prowadzi do otwarcia terminu do wnoszenia protestów.

Powyższe rozstrzygnięcie nie stoi na przeszkodzie zbadaniu zasadności stawianych zarzutów w proteście wyborczym wniesionym w ramach postępowania w przedmiocie stwierdzenia ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej

Polskiej, gdy dojdzie do takich wyborów i PKW poda ich wyniki do publicznej wiadomości, a protest będzie spełniał wymogi formalne i zostanie wniesiony w terminie. Proces wyborczy stanowi bowiem *continuum* czynności wyborczych, których część może być przez ustawodawcę uznana za skuteczne w wyborach ponownie zarządzonych przez Marszałka Sejmu RP nie później niż w 14 dniu od dnia ogłoszenia uchwały PKW z 10 maja 2020 r. w Dzienniku Ustaw.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 322 § 1 k.wyb. orzekł jak w sentencji, postanowienia pozostawiając protest bez dalszego biegu.